

Un dels laboratoris d'IrsiCaixa, institució que dirigeix l'assaig clínic que de moment ha aconseguit tenir sota control el virus en cinc pacients ■ IRSICAIXA

La vacuna terapèutica contra la sida, més a prop

■ Un assaig clínic d'un equip català aconsegueix per primer cop que cinc persones controlin el virus sense prendre tractament antiretroviral ■ L'estudi es presenta en la conferència mundial de Seattle

Virtudes Pérez
BARCELONA

El VIH, el virus que provoca la malaltia de la sida, és molt difícil de destruir. Queda integrat en el mateix ADN de la persona infectada —és el que es coneix científicament com a reservori—, i hi pot romandre en estat latent durant anys. Amb els tractaments que han aconseguit fer crònica la malaltia de la sida, una combinació d'antiretrovirals, el virus pot arribar a desaparèixer de la sang, però sempre queden aquestes reserves víriques en estat letàrgic a l'interior de les cèl·lules, que, en el moment en què el pacient abandona el tractament, emergeixen amb força i el tornen a infectar. Investigadors de tot el món fa anys que intenten trobar una vacuna terapèutica capaç de curar definitivament la malaltia. Fins ara, però, en

tots els assajos clínics que s'han fet, quan una persona deixava de prendre el tractament amb retrovirals, el virus tornava a brotar en un termini màxim de quatre setmanes. Ahir, però, un equip català va fer públics els primers resultats d'un nou assaig clínic, dirigit per IrsiCaixa i la Fundació Lluita Contra la Sida, que, segons destaca Bonaventura Clotet, que lidera les dues institucions, "demostra en l'àmbit clínic que hi ha una vacuna que té algun tipus d'eficàcia".

Els resultats preliminars d'aquest assaig clínic, presentat pels coordinadors, la doctora Beatriz Mothe i el doctor José Moltó, en la Conference on Retroviruses and Opportunistic Infections (CROI), la més important del món sobre infecció per VIH/sida, que se celebra a Seattle, demostren per primera vegada que la combinació

Les frases

“Sembla que s'ha reforçat el sistema immunitari perquè reaccioni davant dels repunts del virus”

Beatriz Mothe
COORDINADORA DE L'ASSAIG

“Ara hem de veure com se'n pot augmentar l'eficàcia perquè sigui vàlida per a tots els pacients”

José Moltó
COINVESTIGADOR PRINCIPAL

“Hem de ser cautelosos; per tenir una vacuna efectiva han de passar entre 10 i 15 anys”

Bonaventura Clotet
DIRECTOR D'IRSICAIXA

Pacients ja vacunats en un assaig anterior

L'assaig clínic, presentat a Seattle i batejat com a BCN02-Romi, és la continuació d'un primer assaig, en què els pacients ja van rebre una dosi de la mateixa vacuna dissenyada a la Universitat d'Oxford. En aquell primer experiment, es va veure que les vacunes induïen una forta resposta immunitària, però cap d'ells va abandonar el tractament amb antiretrovirals. En aquest segon assaig, a més de la vacuna, s'han donat tres dosis de romidepsi-

na, que ja havia demostrat en altres estudis la seva eficàcia per revertir la latència del VIH. El que fa aquest fàrmac és precisament "despertar el virus" que està amagat a l'interior de les cèl·lules. I el que fa la vacuna és aconseguir enfortir el sistema immunitari perquè pugui atacar els virus quan es desperten. És la combinació de les dues coses el que sembla que és efectiu. "Sembla que amb aquest tractament aconseguim reforçar el sistema immunitari

perquè reaccioni davant dels repunts dels virus", destaca la coordinadora de l'assaig, Beatriz Mothe. De fet, en el cas dels cinc pacients que han superat de molt les quatre setmanes sense virus, s'han observat petits repunts esporàdics de càrrega viral, però que baixen per si mateixos en poc temps.

Els pacients estan sotmesos a una observació continuada i fins i tot tenen els telèfons dels investigadors per si hi ha cap problema.

d'una vacuna desenvolupada a la Universitat d'Oxford més un fàrmac, la romidepsina, que fins ara s'ha utilitzat per tractar un determinat tipus de càncer, aplicat a persones que han iniciat el tractament de manera molt precoç (durant els primers sis mesos després de la infecció), pot ser eficient per reeducar el sistema immunitari dels pacients perquè puguin controlar el virus sense necessitat de tractament. L'assaig clínic s'ha fet amb quinze pacients, dels quals cinc han aconseguit mantenir a ratlla el virus més de quatre setmanes després d'haver deixat de prendre els retrovirals. En concret, els cinc pacients ja fa 5, 13, 17, 20 i 27 setmanes, respectivament, que tenen el virus controlat sense necessitat de prendre la medicació. "No estan curats, però tenen el virus a un nivell molt baix i s'han convertit en possibles controladors. Només un 1% o un 2% dels infectats mantenen el virus a ratlla sense cap tractament. Amb aquesta combinació terapèutica, la proporció és del 40%", explica Mothe.

Tot i així, el mateix Bonaventura Clotet demana "cautela" i aclareix que el tractament no serà efectiu per a la majoria dels malalts i que, per tant, "per tenir una vacuna efectiva per a tota la gent infectada, han de passar com a mínim entre 10 i 15 anys". I és que l'assaig està encara en una fase molt preliminar. Els investigadors no saben quant de temps poden continuar amb el virus controlat ni tampoc per què en alguns casos funciona i en d'altres no. Són línies d'investigació per continuar treballant; per això, Clotet insisteix en la necessitat de rebre subvencions i de desenvolupar a Catalunya una llei de mecenatge.

L'Institut de Recerca de la Sida IrsiCaixa està impulsat per l'Obra Social La Caixa i el Departament de Salut. L'assaig es du a terme a l'hospital universitari Germans Trias i Pujol, l'hospital Clínic, Idibaps i el centre comunitari BCN Checkpoint. El finançament ha anat a càrrec, entre d'altres, de l'Obra Social La Caixa, la Fundació Glòria Soler, la Gala Sida Barcelona i l'Institut de Salut Carles III del Ministeri d'Economia. L'objectiu ara és augmentar-ne l'eficàcia perquè sigui efectiva en més pacients. ■